

ÖZEL EĞİTİM

farkındalık

etkinlikleri

ERBAA REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Gündoğdu Mahallesi Doğu Bulvarı Atatürk İlkokulu Yanı Erbaa/Tokat

0356 715 66 25

erbaaram.meb.k12.tr

ETKİNLİKLER

Sayfa No

İşitme Yetersizliği

Sessiz De Anlıyorum	1
Sessiz İletişim	2

Öğrenme Güçlüğü

Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler Nasıl Okur	3
Saat Çizmek Kolay Mı?	4
Okuma Etkinliği.....	5

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu

Renkleri Okuyorum, Renklerle Okuyorum	6
Dikkat Çalışması	7

Görme Yetersizliği

Ellerimle Görüyorum	9
Görme Engellilerde Dış Fırçalama	11
Belirlenen Koridorda Yürüme	12

Bedensel Yetersizlik

Yazma Çalışması	13
Diz Üstünde Yürüme	14

Zihinsel Yetersizlik

BEP neden gereklidir?.....	15

ETKİNLİK 1

Etkinlik adı: Sessiz de Anlıyorum

Hangi tür yetersizliği hedef aldığı: İşitme Yetersizliği

Etkinlik süresi: Bir ders saati

Etkinlik Uygulama Yöntem ve Teknikleri (İçerik, uygulama basamakları vb.)

1. Etkinlik öğrencilere tanıtılır (öğretmen, öğrencilere; dersi sessiz olarak anlatacağını, fısıltıyla konuşacağını ve sadece dudaklarını takip etmeleri gerektiği, dersin sonunda ilgili derse yönelik ne anladıklarını soracağını ifade eder).
2. Öğretmen, kendi dersine uygun bir konu anlatır veya bir hikâyeye kitabı seçer ve onu okur.
3. Dersi, sözel iletişim kurmadan sadece dudaklarını oynatarak ve fısıltıyla anlatır.
4. Öğretmen okumasını ya da anlatmasını bitirdikten sonra etkinlikle ilgili öğrencilere sorular sorar. Bu sorular şöyle olabilir:
 - Benim ne söylediğimi takip edebildiniz mi?
 - Dudaklarıma bakarak ne konuştuğumu anlayabildiniz mi?
 - Ben size ne anlattım?
 - Kimler benim söylediklerimi anladı?
 - İçinizde benim söylediklerimi tekrar edecek var mı?
5. Öğretmen verilen cevaplara göre açıklama yapar: İşte çocuklar işitme engelli bireyler konuşmaları anlayamadıkları için ellerini kullanarak işaret dilini kullanırlar ya da bazıları dudaktan okuma yaparlar. Duygularını ve düşüncelerini anlatamadıkları için kimi zaman sinirli ve gergin olurlar. Öfkeli olmalarının en büyük nedeni diğer insanların onları anlamamasıdır.

Etkinliğin Kazandırmak İsteddiği Hedef ve Davranışlar:

- ✓ İşitme yetersizliği nedeniyle öğretmeni duyamayan ve sadece öğretmenin dudak hareketlerine bakarak ne söylediğini anlamaya çalışan çocukların ne hissettiklerini, işitme engelli olan bireylerin yaşadıkları güçlükleri anlamaları amaçlanmaktadır. Etkinlik sonunda öğrencilere işitme engelli bireylerin kullandıkları işitme cihazlarıyla duyma oranlarının artırıldığı, uygun eğitim ortamlarının sağlanması halinde mevcut güçlüğü en aza indirildiği anlatılır.

ETKİNLİK 2

Etkinlik adı: Sessiz İletişim

Etkinlikte kullanılacak materyaller: Sessiz iletişim yönergeleri (EK.1)

Hangi tür yetersizliği hedef aldığı: İşitme Yetersizliği

Etkinlik süresi: Bir ders saati

Etkinlik Uygulama Yöntem ve Teknikleri (İçerik, uygulama basamakları v.b)

1. Öğretmen uygulayacağı etkinliği tanıtır (Bugün sizinle konuşmadan iletişim kurmayla ilgili bir çalışma yapacağız. Çalışma sonunda ne anladığınızı anlatmanızı istiyorum).
2. Gönüllü bir öğrenci tahtaya kaldırılır.
3. Öğretmen daha önce hazırladığı yönerge kâğıtlarını öğrenciye gösterir, (Örn: “Konuşmadan Ahmet’ten silgisini iste, arkadaşına teşekkür et, Ali’nin kalemını iste vb.”).
4. Birkaç öğrenci ile çalışma sürdürülür.
5. Öğrencilerden o yönergeyi sözel iletişim kurmadan (konuşmadan) yerine getirmeleri istenir.
6. Öğretmen konuyu öğrencilerle tartışır.

Etkinliğin Kazandırmak İsteddiği Hedef ve Davranışlar:

- ✓ İşitme engelinden dolayı öğretmeni duyamayan ve sadece öğretmenin dudak hareketlerine bakarak ne söylediğini anlamaya çalışan çocukların ne hissettiklerini, ne tür bir güçlükle karşılaştıkları anlaşılmış olur.
- ✓ Konuşmanın iletişim sürecinde ne kadar önemli olduğu anlaşılmış olur.
- ✓ İşitme engelli bireylerin ihtiyaçlarını ifade etme sürecinde yaşadığı zorluklar gösterilmiş olur.

ETKİNLİK 3

Etkinlik adı: "Özel Öğrenme Güçlüğü" olan öğrenciler nasıl okur?

Etkinlikte kullanılacak materyaller: Alfabe (EK.2)

Hangi tür yetersizliği hedef aldığı: Özel Öğrenme Güçlüğü

Etkinlik süresi: Bir ders saati

Etkinlik Uygulama Yöntem ve Teknikleri (İçerik, uygulama basamakları vb.)

1. Öğretmen etkinliği tanıtır (Çocuklar, bu derste sizinle eğlenceli bir çalışma yapacağız. Tahtada yazılı olan alfabedeki harfler ile çalışma kağıdına kendinizi tanıtan bir metin yazmanızı istiyorum.)
2. Öğretmen, öğrencilerin kendilerini kısaca tanıttığı çalışma kağıtlarını yanında bulunan arkadaşına vermesini ve arkadaşının okumasını ister.
3. Okuma eylemi bittikten sonra etkinliğe yönelik paylaşımlar yapılır (Çocuklar, metni yazarken ve okurken ne zorluklar yaşadınız anlatmak isteyen var mı, hangi kelimeleri yazmakta, okumakta ve anlamakta zorlandınız, hangi kelimelere takıldınız gibi sorularla öğrenme güçlüğü olan bireylerin yaşadığı güçlükler dikkat çekilir).
4. Öğrenme güçlüğü yaşayan çocuklar okuma ve yazmada bazı güçlükler yaşarlar. Yaşadığı güçlükler doğru okumalarını ve yazmalarını etkiler vb. açıklamalarla özel öğrenme güçlüğüne yönelik farkındalık kazandırılabilir.

Etkinliğin Kazandırmak İsteddiği Hedef ve Davranışlar:

Özel öğrenme güçlüğü olan bireylerin;

- ✓ Yaşadığı güçlükleri,
- ✓ Okuma-yazma ve anlama becerilerinde neler yaşadıkları,
- ✓ Nasıl bir anlama sürecinden geçtiklerini,
- ✓ Neden defterlerini düzensiz tuttıklarını,
- ✓ Dikkat sorunlarına bağlı olarak not alırken, planlı çalışırken zorlandıklarını daha iyi kavramaları sağlanmış olur.

ETKİNLİK 4

Etkinlik adı: Saat çizmek kolay mı?

Etkinlikte kullanılacak materyaller: Kâğıt ve daha önceden çizilmiş saat (EK.3)

Hangi tür yetersizliği hedef aldığı: Özel Öğrenme Güçlüğü

Etkinlik süresi: Bir ders saati

Etkinlik Uygulama Yöntem ve Teknikleri (İçerik, uygulama basamakları v.b)

1. Öğretmen etkinliği tanıtır (Şimdi sizinle saat çizme çalışması yapacağız. Bu çalışmaya odaklanmanızı / dikkatinizi yoğunlaştırmanızı istiyorum. Çalışma sonunda yaptıklarınıza beraber bakacağız).
2. Özel öğrenme güçlüğü yaşayan çocukların çizdiği saat şablonu uygulayıcı tarafından hazırlanır.
3. Öğretmen hazırladığı kağıdı herkesin görebileceği bir yere asar.
4. Sırayla öğrencileri tahtaya kaldırır ve öğrencilerden saati gördükleri gibi çizmesi istenir.
5. Saat çizme işlemi bittikten sonra öğrencilerle konu tartışılır.
 - Verilen etkinliği yaparken zorlandınız mı? Neden?
6. Öğrencilerin cevaplarına göre öğretmen açıklama yapar: Öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencilerin; gördüklerini farklı bir şekilde yansıttıklarını, çizimlerinin sizin çizimlerinizden farklı ve yazılarında düzensizlikler olabileceğini söyler.

Etkinliğin Kazandırmak İsteddiği Hedef ve Davranışlar:

- ✓ Özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin yaşadığı simetri probleminin fark edilmesi sağlanır.

ETKİNLİK 5

Etkinlik adı: Okuma Etkinliği

Etkinlikte kullanılacak materyaller: Özel öğrenme güçlüğüne yönelik okuma metni (EK.4)

Hangi tür yetersizliği hedef aldığı: Özel Öğrenme Güçlüğü

Etkinlik süresi: Bir ders saati

Etkinlik Uygulama Yöntem ve Teknikleri (İçerik, uygulama basamakları v.b)

1. Öğretmen etkinliği tanıtır (Bu ders sizlerle okuma çalışması yapacağız. Bu çalışma sonunda neler yaşadıklarınızı bana anlatmanızı istiyorum).
2. Daha önceden hazırlanmış olan özel öğrenme güçlüğü yaşayan kişilerin algıladıkları şekilde hazırlanmış okuma metni öğrencilere dağıtılır.
3. Şimdi sırayla metni sizlere okutacağım. Öğretmen birkaç öğrenciye metni yüksek sesle okutur. Kalan öğrencilerin de evde okumaları istenir.
4. Öğretmen okuma eylemi bittikten sonra sorular sorar ve cevaplara göre konuyu tartışır.
 - Arkadaşlarınız doğru okuyabildiler mi?
 - Nerelerde hata yaptılar?
 - Ben daha iyi okuyabilirim diyen biri var mı aranızda?
 - Neden okurken zorlandınız?
5. Öğrencilerin cevaplarına göre öğretmen açıklama yapar: İşte çocuklar bu çalışmamızda gördüğünüz gibi özel öğrenme güçlüğü yaşayan çocuklar da sizin yaşadığınız gibi okuma yazmada zorluklar yaşar. Okuma ve yazmada güçlük yaşayan bir çocuk da derslerde ve sınavlarda zorlanacaktır. Sadece dersler olarak da düşünmeyin. Bir form doldururken, bir mektup yazarken, bilgisayar kullanırken bu güçlükler karşımıza çıkabilir.

Etkinliğin Kazandırmak İsteddiği Hedef ve Davranışlar:

- ✓ Özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin okuma-yazma çalışmalarında yaşadıkları zorlukların fark edilmesi amaçlanır.
- ✓ Okuma yazma becerisini öğrenmede güçlük çeken bireylerin hayatın başka alanlarında da zorluklar yaşayabileceği diğer öğrencilere örneklendirilmiş olur.

ETKİNLİK 6

Etkinlik adı: Renkleri Okuyorum, Renklerle Okuyorum

Etkinlikte kullanılacak materyaller: Renk tablosu, renklerin adının yazılı olduğu kağıtlar (EK.5)

Hangi tür yetersizliği hedef aldığı: Dikkat Eksikliği

Etkinlik süresi: Bir ders saati

Etkinlik Uygulama Yöntem ve Teknikleri (İçerik, uygulama basamakları v.b)

1. Öğretmen etkililiği tanıtır. (örnek tablolar ek:5) Çocuklar bu ders sizinle eğlenceli bir çalışma yapacağız. Bu çalışmada sizlerin ne kadar dikkatli olduğunuzu görmeye çalışacağız. Bakalım hanginiz daha dikkatli?
2. Önceden hazırlanmış renk tablosu öğrencinin göz hizasında tutularak öğrenciden tablodaki renklerin adını hızlıca söylemeleri istenir. Öğrenciler renkleri söyledikten sonra ikinci aşamaya geçilir.
3. İkinci aşamada önceden hazırlanmış renkli yazıların yazısı okutulur.
4. Son olarak da renkli yazılmış yazıların renkleri okutulur. Burada öğrenciler şaşırarak yanlış eşleştirmeler yapacaktır. Çalışmanın esası burasıdır. Dikkatli olan öğrenciler doğru anlamda daha fazla eşleştirmeler yapacaktır.
5. Çalışmanın keyifli hale gelmesi için bir grup öğrenciye kontrol görevi verilebilir.
6. Öğrenciler sırayla çalışmaya dahil edilir.
7. Çocuklar burada yaşadığımız gibi dikkat eksikliği problemi olan arkadaşlarımız da benzer problemler yaşarlar. Yaşadığı problemlerden bazılarını size açıklayayım:
 - Dersleri takip ederken güçlük yaşarlar
 - Yazarken, not tutarken yavaş yazabilirler
 - Öğretmeni dinlerken zorluk yaşarlar
 - Bir işi uzun süre sürdürmeleri gerektiğinde zorlanabilirler
 - Görev ve sorumluluklarını yerine getirmede zorluk çekebilirler
 - Unutma problemi yaşayabilirler
 - Çocuklar bu nedenle bu arkadaşlarımızı / arkadaşlarınıza destek olalım. Arkadaşlarınızla oyun oynarken, sohbet ederken daha sabırlı davranalım.

Etkinliğin Kazandırmak İsteddiği Hedef ve Davranışlar:

Dikkat eksikliği olan öğrencilerin:

- ✓ Takip sorunu olabileceği örneklendirilmiş olur.
- ✓ Dikkatin önemi anlaşılmış olur.
- ✓ Ders başarısını etkileyebileceği anlaşılmış olur.
- ✓ Sadece derslerde değil hayatın her alanında önemli olduğu anlaşılması sağlanır.

ETKİNLİK 7

Etkinlik adı: Dikkat Çalışması

Hangi tür yetersizliği hedef aldığı: Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu

Etkinlik süresi: Bir ders saati

Açıklama: "Dikkat eksikliği ve Hiperaktivite bozukluğu" tanısı alan bireyler çevreden gelen uyarıcıların hepsini aynı anda algılar. Aynı anda birden fazla uyarıcıyı anlamlandıramayan bireyler hangi uyarıcıya odaklanacağını bilemez. Onun için dikkatlerini konuya yoğunlaştırılmaz. Öğrenmeleri de zorlaşmış olur.

Etkinlik Uygulama Yöntem ve Teknikleri (İçerik, uygulama basamakları v.b)

1. Çocuklar bu ders sizinle keyifli bir çalışma yapacağız. Çalışma sonunda düşüncelerinizi paylaşmanızı istiyorum.
2. Öğretmen, bir öğrenciyi tahtaya kaldırır. Tahtadaki öğrenciye, "arkadaşların sana soru soracak iyi takip et" diye komut verir.
3. Öğretmen, tahtaya kaldırdığı öğrenciye, 5 öğrencinin aynı anda soru sormalarını ister.
4. Öğretmen, tahtadaki öğrenciye, "Selin'in / Umut'un sorusunun ne olduğunu anlamam istiyorum." der. (Bir öğrenci seçilip o öğrenciye odaklanılması istenir).
5. Öğrenciler soruları sorduktan sonra öğretmen tahtadaki öğrenciden Selin'in / Umut'un sorusunu cevaplamasını ister.
6. Soruyu cevaplama beklenen öğrenci doğal olarak soruyu tam olarak anlayamamıştır.
7. Öğretmen neden böyle olduğuyla ilgili diğer öğrencilerle konuyu tartışır.
8. Başka öğrencilerle çalışma sürdürülür.
9. Öğretmen çalışma sonucunda dikkat eksikliği olan öğrencilere çevreden birçok uyarıcı geldiğini ve bu uyarıcıları yeterince anlamlandıramadıklarını bu örnekle anlatmaya çalışır. Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocukların da odaklanmada böyle sorunlar yaşadıklarını açıklar. Odaklanmada sorun yaşarsak bir beceriyi, bir işi öğrenmede de güçlükler yaşarız. Bu güçlükler; derslerimizi, spor çalışmalarını, okul dışında yapılan çalışmalarımızı da olumsuz etkiler. Bir soruyu ya da problemi anlayamazsak doğru cevabı bulamayız değil mi diye açıklamalarla konunun önemi vurgulanmış olur.

Alternatif Etkinlik:

Yine benzer bir çalışma şöyle yapılabilir. Öğretmen sınıfta yüksek seste bir şarkı ya da müzik dinletir. Öğretmen, şarkı çalarken normal konuşma tonuyla birkaç cümle söyler. Şarkı sonunda öğretmen söylediklerimi kim tekrar edecek diye öğrencilere sorar. Çoğunlukla öğrenciler tekrar edemeyecek ya da yanlış cevaplar gelecektir. Öğretmen işte yaşadığımız gibi aynı anda çok uyarıcı alırsak anlamakta zorlanabiliriz diye açıklama yapar.

Etkinliğin Kazandırmak İsteddiği Hedef ve Davranışlar:

- ✓ Dikkat eksikliği olan bireylerin bir konuyu ya da beceriyi öğrenirken neden zorlandıklarını anlamamızı sağlamak.
- ✓ Bir işe odaklanmanın önemi örneklendirilmiş olur.
- ✓ Derslerinde başarısız olan bireylerin bazı sebeplerden dolayı öğrenme güçlüğü çektiklerini anlamamızı örneklendirmek, göstermek.
- ✓ Dikkatin yaşamın her yerinde önemli olduğu anlatılmış olur.

ETKİNLİK 8

Etkinlik adı: Ellerimle Görüyorum

Etkinlikte kullanılacak materyaller: Gözler için kuşak (kumaş vb.), gerçek malzemeler (küp, dikdörtgen prizma, üçgen prizma v.b.)

Hangi tür yetersizliği hedef aldığı: Görme Yetersizliği

Etkinlik süresi: Bir ders saati

Etkinlik Uygulama Yöntem ve Teknikleri (İçerik, uygulama basamakları v.b)

1. Etkinliği tanıtır (Çocuklar bu ders sizinle keyifli bir çalışma yapacağız. Bu çalışmada sizler nesnelere dokunarak tanımaya çalışacak ve nesnelere özelliklerini anlatacaksınız. Daha sonra da tahtaya çizeceksiniz. Şimdi, bazı arkadaşlarımızı sırayla tahtaya kaldıracağım ve diğerleriniz dikkatlice takip edeceksiniz)
2. Bir öğrencinin gözleri bağlanır.
3. Daha önceden hazırlanmış nesnelere/ materyallerden biri gözleri bağlı çocuğa verilir.
4. Öğrencinin incelemesi istenir.
5. Öğrenciden incelediği materyalin ne olduğunu söylemesi (Küp, üçgen prizma gibi) istenir.
6. İkinci aşamada öğrenciden nesnenin özelliklerini anlatması istenir.
7. Üçüncü aşamada öğrenciye gözleri kapalı şekilde incelediği materyalin şekli tahtaya çizdirilir.
8. Birkaç öğrenciye çalışma yaptırdıktan sonra öğretmen konuyu tartışmaya açar. Öncelikle nesnelere tanımaya çalışan öğrencilere sorular sorar:
 - Gözlerin kapalı olarak nesnelere tanımaya çalıştın. Ne hissettin?
 - Gözlerinin görmediğini düşün. Görmeden yaşamının sıkıntılarını anlayabildin mi?
 - Başka nelerde zorluk yaşıyorlar sizce örnek verebilecek var mı?
 - Evden sokağa çıktığınızda, caddelerde yürürken beyaz baston kullanan görme engelli bireyleri fark ettiniz mi? Neden beyaz renkte baston kullanıyorlar bilen var mı?
 - Size beyaz bastonun hikayesini anlatayım:

Beyaz bastonun ortaya çıkış hikayesi:

Her çağda bağımsızlaşma ve özgürleşmenin çeşitli araçları vardır. Bütün çağlar boyunca baston da görme engellilerin bağımsızlaşmasını ve özgürleşmesini simgeleştiren en önemli araçtır. Basit bir değnekten evrimleşerek baston haline gelen nesnenin beyaz baston oluşunun öyküsü 20. yüzyılda başlar. 1921 yılında bir trafik kazası sonucu görme engelli olan bir fotoğrafçı, çevredekilerin kendisinin görme engelli olduğunu anlaması ve dikkat çekici olması için bastonunu beyaza boyayarak dolaşmaya başlar, Londra sokaklarında. Bu deneyim o denli başarılı olur ki, 1931'de Fransız Körler Örgütü, görme engellilerin bastonunun beyaza boyanmasını ve beyaz baston adıyla simgeleştirilmesini kararlaştırır. Bu uygulama giderek yaygınlaşır ve görme engellilerin kullandığı baston, beyaz baston olarak anılmaya başlar. Her yıl 7-14 Ocak tarihlerinde resmi ve sivil çeşitli kuruluşlar yaptıkları etkinliklerle göz sağlığının önemini vurgulamakta, görme engelli kişilerin bu durumdan kaynaklanan sorunlarına çözüm yolları tartışılmaktadır.

- İşte çocuklar beyaz bastonla görmeyen insanlar kaldırımları, direkleri, yolları tanıyarak bağımsız hareket etmeye çalışıyorlar. İşine gitmek, evine ya da bir yere ulaşmak için beyaz baston kullanarak bir nevi dokunarak zemini tanımaya çalışıyorlar. Belki çevrenizde ya da kaldırımlarda görmüş olabilirsiniz sarı şeritli kaldırımları. Çizgi gibi uzanıyorlar. O kaldırımlar görme engelli insanlara yolunu bulması için yapılmıştır. Beyaz bastonla şeriti takip ederler.
- Sizinle yaptığımız dokunarak çalışmasını artık üreticiler kabartma harfler yaparak ürünlerin üstüne kabartma harfleri koyuyorlar. Örneğin ilaç kutularında kabartmalı harflerle ilacın adını yazıyorlar.

Etkinliğin Kazandırmak İsteddiği Hedef ve Davranışlar:

Öğrenciler;

- ✓ Dokunarak tanımanın zorluğunu anlamış olurlar.
- ✓ Görmeden anlatmanın güçlüğüne örneklerle kavramış olurlar.
- ✓ Görmeden sadece dokunarak anlaşılan bir şeklin çizmenin güçlüğü anlaşılmış olur.
- ✓ Görme engellilerin yaşamında nesnelere dokunarak tanıdıkları gösterilmiş olunur.
- ✓ Görme engelli bireylerin yaşamlarında karşılaştıkları engeller örneklendirilmiş olur.

ETKİNLİK 9

Etkinlik adı: Görme Engellilerle ilgili diş fırçalama etkinliği

Etkinlikte kullanılacak materyaller: Diş fırçası, diş macunu, su, bardak, su şişesi, göz bandı

Hangi tür yetersizliği hedef aldığı: Görme Yetersizliği

Etkinlik süresi: Bir ders saati ya da 2 ders saati

Etkinlik Uygulama Yöntem ve Teknikleri (İçerik, uygulama basamakları v.b)

1. Öğretmen etkinliği anlatır (Çocuklar keyifli bir çalışma yapacağız. Bu çalışmada gözlerimizi kapatıp diş fırçalamaya çalışacağız. Dişinizi fırçalama işlemi bittikten sonra düşüncelerinizi paylaşmanızı istiyorum).
2. Sınıfın bir köşesi daha önceden ya da dersin başında materyaller konarak hazırlanmalıdır.
3. Öğretmen öğrencinin gözlerini bant yardımıyla bağlar.
4. Öğrenciye dişlerini fırçala yönergesi verilir. Yalnız öğrencinin sıraların arasından geçerek (dokunarak) o bölüme ulaşması istenir.
5. Öğrenci diş fırçalama işlem basamaklarının tamamını kendi kendine yapmalıdır. İp ucu verilmemelidir.
6. Diş fırçalama işlemi birkaç öğrenciye yaptırılır.
7. Etkinlik sonrasında diş fırçalayan öğrencilere neler hissettikleri sorulur. Cevaplara göre konuyu tartışmaya açar.
8. Öğretmen açıklama yapar: Çocuklar, bir işi görmeden yapmak ne kadar zor değil mi? Nesnelere dokunarak tanımaya çalışıyoruz. Görme engelliler işlerini yaparken bu şekilde ellerini kullanarak eşyalarını tanımaya çalışıyorlar. Çay demlemeyi düşünün mesela. Mutfak malzemelerinin arasından demliği bulmaya çalışacaklar ve sonra bardakları tanımaya çalışacaklar. Kolay olmasa gerek. Çocuklar görme engeli olan insanlar göz dışındaki duyularını daha fazla kullanmak zorunda oldukları için dokunma ve işitme duyuları hassaslaşıyor. Onun için dokunarak yapılan işlerden biri olan masörlük/ masözlük (masaj yapanlar) mesleğinde başarılı olabiliyorlar ve tanınabiliyorlar. Ayrıca çocuklar bazı trafik ışıkları seslidir belki göreniniz ya da duyanınız vardır. O sesli trafik ışıkları görme engelli kişiler için tasarlanmıştır.
9. Öğretmen başka bir örnek verir: Çocuklar, görme engelliler için geliştirilmiş bir alfabe de vardır. Bu alfabaya "braille alfabeti" denir. Alfabede harfler noktalarla gösterilmiştir. (Öğretmen akıllı tahtada alfabenin görselini gösterir) Noktaların birleşmesinden harfler oluşur. Bu harfler kabartılmış olarak kağıtlara işlenmiştir. Size ilaç kutusundaki harfleri göstermek istiyorum (Öğretmen daha önceden getirmiş olduğu ilaç kutusunu örnek olarak gösterir).
10. Çocuklar braille alfabetinin nasıl ortaya çıktığı ile ilgili bir hikaye parçasını okutacağım. Bir arkadaşınız okuyacak diğerleri de dinleyecek.

NOT: Braille alfabetinin çıkış hikayesi kitabın son bölümünde yer almaktadır.

Etkinliğin Kazandırmak İsteddiği Hedef ve Davranışlar:

- ✓ Görme engellilerin bağımsız yaşam becerilerinde zorlandıklarını hissetmelerini sağlamak,
- ✓ Görme engellilerin işlerini yaparken dokunma duyusunu sık kullandıklarını anlamalarını sağlamak,
- ✓ Basit görünen bir diş fırçalama becerisinin görme engelliler için aslında kolay olmadığını anlamalarını sağlamak.

ETKİNLİK 10

Etkinlik adı: Belirlenen Koridorda Yürüme

Etkinlikte kullanılacak materyaller: Plastik engeller, huni, şerit ya da ip, değnek /çubuk, bez ya da kuşak

Hangi tür yetersizliği hedef aldığı: Görme yetersizliği

Etkinlik süresi: 1 ya da 2 ders saati

Etkinlik Uygulama Yöntem ve Teknikleri (İçerik, uygulama basamakları v.b)

1. Etkinlik öğrencilere tanıtılır (Çocuklar, bu ders sizlerle engeller arasından yürüme çalışması yapacağız. Bu çalışmada sizlerin gözlerini kapatacağım ve belirlediğim aralıktan yürümenizi isteyeceğim. Bakalım gözleri kapalı olarak hanginiz düşmeden yürüyebilecek. Çalışma sonunda fikirlerinizi paylaşmanızı istiyorum).
2. Şeritler hunilere bağlanarak kapalı bir koridor oluşturulur. Başka nesnelere de basit bir yol yapılabilir.
3. Öğrenci önce gözleri kapanmadan izleyeceği koridoru görür ve ardından öğrencinin gözleri kapatılır.
4. Öğrencinin belirlenen koridorda yürümesi ve hedefin sonuna varması istenir. İpucu verilmez.
5. Birkaç öğrenci ile çalışmaya devam edilir.
6. Etkinlik sonunda öğretmen ve öğrenci etkinliği değerlendirir (Nasıl oldu çocuklar zorlandınız mı, nerelere takıldınız gibi sorularla konu tartışılır).
7. Öğrencilerin cevaplarına dönüt verildikten sonra öğretmen açıklama yapar: Çocuklar görme engelli insanlar/ öğrenciler yolda yürürken, karşıdan karşıya geçmeye çalışırken bazı zorluklar yaşarlar. Kaldırımlara takılabilirler, çukurları ve araçları fark etmeye bilirler. Siz de bu zorlukları az da olsa yaşamış oldunuz.

NOT : Aynı etkinliğin içerisinde değnekle yön bulma çalışması yaptırılabilir. Böylece değnek/ çubuk kullanarak beyaz baston kullanmanın zorlukları yaşatılmış olur.

Etkinliğin Kazandırmak İsteddiği Hedef ve Davranışlar:

- ✓ Görme engellilerin bağımsız yaşam becerilerinde zorlandıklarını örneklerle gösterilmiş olur.
- ✓ Görme engellilerin sokaklarda yürürken zorlandıklarını anlamalarına hizmet edilmiş olur.

ETKİNLİK 11

Etkinlik adı: Yazma Çalışması

Etkinlikte kullanılacak materyaller: Çorap veya ellerini kullanmasını engelleyecek herhangi bir nesne, defter ya da müsvette kağıtlar.

Hangi tür yetersizliği hedef aldığı: Bedensel Yetersizlik (Ellerini / parmaklarını kullanamayanlar)

Etkinlik süresi: 1 ya da 2 ders saati

Etkinlik Uygulama Yöntem ve Teknikleri (İçerik, uygulama basamakları v.b)

1. Etkinlik öğrencilere tanıtılır (Çocuklar, bu ders sizinle keyifli bir çalışma yapacağız. Bu çalışmada elimize çorap giyerek yazı yazacaksınız. Çalışma sonunda yazılarınıza hep beraber bakıp üzerinde konuşacağız).
2. Daha önceden getirilen ve ellerini kullanmasını engelleyen herhangi bir nesne/ çorap (öğrencinin aktif kullandığı) eline giydirilir.
3. Öğrencilere verilen yönerge doğrultusunda öğrencilerin yazı yazması veya resim çizmesi istenilir. Ders süresine göre öğrencilerin hepsine ya da çoğuna bu etkinlik yaptırılabilir.
4. Öğretmen, öğrencilerin yazılarına/ çizimlerine göre konuyu tartışmaya açar.
5. Verilen cevaplara göre öğretmen açıklama yapar: Çocuklar sizin de yaşadığımız gibi ellerini kullanamayan insanlar yazı yazamayabilirler, kapıları kullanamayabilirler, ellerini kullanmaları gereken işlerde zorlanabilirler.
6. Çocuklar, elleri olmayan ya da ellerini kullanamayan bazı kişiler ayakları ile yazı yazarlar ve resim bile yapabilirler. Bu kişiler senelerce uğraşarak engelini ortadan kaldırmaya çalışmışlardır ve bunda da çok başarılı olmuşlardır.

Etkinliğin Kazandırmak İsteddiği Hedef ve Davranışlar:

Bedensel engelli bireylerin ya da bir organını işlevsel kullanamayan bireylerin;

- ✓ Bağımsız yaşam becerilerinde (yazma, boyama, resim yapma, su içme, yemek yeme gibi) zorlandıklarını hissetmeleri sağlanır.

ETKİNLİK 12

Etkinlik adı: Diz Üstünde Yürüme

Etkinlikte kullanılacak materyaller: En az iki minder ya da yere serilecek herhangi bir yumuşak halı vb.

Hangi tür yetersizliği hedef aldığı: Bedensel Yetersizlik (kaba motor becerileri)

Etkinlik süresi: 1 ders saati

Etkinlik Uygulama Yöntem ve Teknikleri (İçerik, uygulama basamakları vb.)

1. Etkinlik öğrencilere tanıtılır (Çocuklar, bu ders sizinle keyifli bir çalışma yapacağız. Bu çalışmada sizler salonun sonuna dizüstünde hareket ederek ulaşmaya çalışacaksınız. Bakalım kimler başarılı olacak).
2. Daha önceden getirilen materyallerle ortam hazırlandıktan sonra öğrenciler sırasıyla dizleri üzerinde belirlenen mesafe kadar yürütülür.
3. Etkinlik sonunda öğretmen ve öğrenci etkinliği değerlendirir. Öğretmen konuyla ilgili sorular sorup konuyu tartışmaya açar. Dizüstünde yürümek kolay mıydı gibi sorular öğrencilere yönlendirilir. Daha sonra öğretmen açıklama yapar:
4. Çocuklar, ayaklarını kullanamayan insanlar; evde işlerini yaparken, sokakta yürürken, spor yaparken birtakım zorluklar yaşayabiliyorlar. Bedensel engelli öğrenciler de okul içinde merdiven çıkarken, tuvaleti kullanırken ve buna benzer işlerde güçlükler/zorluklar yaşıyor. Çocuklar, bedensel engeli olan insanlar için tuvaletler daha farklı yapılandırılıyor. Çok katlı binalarda asansör bulunduruluyor.

UYARLAMA YAPMA: Öğrenciler dizleri üstünde yürürken çalışmayı zorlaştırmak için aralara çeşitli engeller konabilir (ip, çanta, kitap gibi). Böylece çalışma daha etkili ve eğlenceli olur.

Etkinliğin Kazandırmak İsteddiği Hedef ve Davranışlar:

Bedensel engellilerin;

- ✓ Bir yerden başka bir yere ulaşmada yaşadığı zorlukları hissetmesini sağlamak.
- ✓ Bağımsız yaşamak için gösterdiği gayretin farkına varmalarını sağlamak.

Alternatif Etkinlik: Benzer bir çalışma koltuk değneğini kullanarak yapılabilir. Bir ya da iki tane koltuk değneği vasıtasıyla öğrenciler belirlenen yere kadar bir ayaklarını kaldırarak ulaşmaları istenir.

NOT: Günümüzde daha çok bedensel engelliler için akülü araçlar kullanılır. Buradaki etkinlikte koltuk değneği ile çalışmak öğrencilere hareketin güçlüğünü göstermek amaçlı örneklendirilmiştir.

ETKİNLİK 13

Etkinlik adı: BEP neden gereklidir?

Hangi tür yetersizliği hedef aldığı: Zihinsel Yetersizlik

Etkinlik süresi: Bir ders saati

Etkinlik Uygulama Yöntem ve Teknikleri (İçerik, uygulama basamakları v.b)

1. Öğretmen çalışmayı tanıtır (Bu ders sizlere bir konu anlatacağım. Anlattıklarımı dikkatlice takip edin lütfen. Dersin sonunda konu ile ilgili sözlü / yazılı yapacağım).
2. Öğretmen, hangi dersin kaçınıcı ünitesinde ise o üniteden bir kaç ünite sonrasını anlatır.
3. Öğretmen, dersi anlattıktan sonra sözlü / yazılı yapar.
4. Öğrenciler soruları cevaplayamaz ve öğretmen yapılan etkinliği öğrencilerle birlikte değerlendirir (Çocuklar size üst seviyede zor ve karmaşık bir konuyu anlattım. Görüldü ki çoğunuz anlayamadınız. Anlamadığınız için de soruları cevaplayamadınız. İşte zihinsel engeli / yetersizliği olan çocuklar da bazı konuları anlamada zorluklar yaşarlar. Okumada ve anlamada zorluklar yaşadıkları için derslerinde ve hayatlarını sürdürmede başarısız olabilirler. Zihin engelliler için yeni bir konuyu öğrenmek diğer çocuklara göre uzun sürebilir. Peki, bize düşen görev ne olmalı? Zihinsel engeli / yetersizliği olan çocukların yaşamalarını kolaylaştırmak için onları daha iyi anlamalı ve onlara karşı daha hoşgörülü yaklaşmalıyız. Unutmayın, her insan bir engelli adaydır.

Etkinliğin Kazandırmak İsteddiği Hedef ve Davranışlar:

- ✓ Zihinsel yetersizliği olan bireylerin yeni bir konuyu öğrenmelerinin zorluğunu anlatmak.
- ✓ Zihinsel yetersizliği olan çocukların derslerinde başarısız olabileceklerini göstermek.
- ✓ Engelli olmanın bir seçim değil bir sonuç olduğunu örneklerle göstermek.

OKUMA PARÇASI

BRAİLLE ALFABESİNİN ORTAYA ÇIKIŞ HİKÂYESİ

Hem Braille alfabesinin nasıl ortaya çıktığını hem de 'altı nokta'nın sırrını öğrenmek isteyenlerin iki yüz yıl kadar geriye gitmesi gerekiyor.

Sivri bir bıçak, minik bir çocuğun hayatını değiştirir. Gözleri görmeyenlerin kullandığı Braille alfabesinin ortaya çıkışı, üç yaşındaki Louis Braille'nin başından geçen elim bir kaza ile başlar. Konuşkan, güleç yüzlü, sarı saçlı, mavi gözlü bir çocuktur o. Ailesiyle Paris yakınlarındaki Coupvray Kasabasında yaşamaktadır. Evlerinin bir bölümü babasının atölyesidir. Orada deri ayakkabıları, çantaları tamir etmektedir. Minik Louis de sık sık atölyeye gider oynamak için. Bir gün babasının yokluğundan istifade eder. Keskin bir bıçakla kalın derileri kesmeye çalışır. O sırada elindeki bıçak fırlar, sol gözüne saplanır. Bu üzücü olaydan sonra "meraklı" çocuğun hayatındaki her şey değişir.

LOUIS KARANLIKLARA GÖMÜLÜNCE

Babası, büyük çılgınlık içinde ağlayan Louis'i hemen yerden kaldırır ve hastaları doğal yolla tedavi eden bir kadına götürür. Şifalı bitkilerden elde edilmiş özel bir su, minik Braille'nin gözüne damlatılır iki kez. Bu vesileyle önce kanama durur, sonra da ağrı... Oysa "şifalı" su, gözdeki dış kanamayı iç kanamaya dönüştürdüğü için faydadan çok zarar verir Louis'e. Sonraki haftalarda Louis, yürürken sendelemeye, eşyalara çarpmaya başlar. Çok geçmeden ailesi, onun yalnızca sol gözünün değil, diğerinin de aşırı derecede morardığını fark eder. Göz doktoruna gitseler de hekim herhangi bir müdahalede bulunamaz. Çünkü Louis'in sol gözündeki iltihap sağ gözüne sıçramış, iki göz bebeğinin de kornea tabakası tahrip olmuştur.

Birkaç ay sonra karanlık gözlerine usul usul çöker, insan ve eşyalar artık birer siluet gibi görünür. Ardından da her yer karanlığa gömülür. Özürlü çocukların sokaklara atıldığı bir dönemde ailesi Louis'i bir an bile yalnız bırakmaz. Görebilenlerin yaptığı her şeyi kendisinin de becerebileceğini anlatıp onu motive ederler. Kardeşleri baston yardımıyla bir yerden bir yere nasıl gidebileceğini öğretir. Babası da nesnelere dokunarak nasıl tanıyacağını.

Yaklaşık dört yıl içinde hem insanlar hem de eşyalarla ilgili bütün görsel izlenimlerini kaybeder Louis. Hatta ailesinin yüzlerini bile. Yalnız birçok şeyi kendi kendine nasıl yapacağını bu süreçte öğrenir. Ama küçük Braille, zamanla büyük bir yalnızlık duygusuna kapılır. Bu durum onu hem fiziksel hem de ruhsal yönden etkiler. Artık sessiz ve içine kapanık bir çocuktur.

Kasabada elinde bastonuyla dolaşan bu sessiz çocuğun akıbetini herkes merak edip "Acaba ailesi onu ne zaman sokağa atacak?" diye konuşur. Yalnız Louis'in geleceği hakkında karamsar düşünmeyenler de vardır. Louis yedi yaşındayken Coupvray'e Jacques Palluy adında bir rahip taşınır. Braille ailesinin başına gelenleri öğrenince onları ziyarete gelir. Psikolojik açıdan iyileştirmek maksadıyla Louis'e ders verebileceğini söyler. O günden sonra Louis, haftada birkaç gün yalnız başına rahibin evine gider. Zamanla kuşları seslerinden ayırt etmeyi öğrenir. Oradan müziğe, müzikten dinî derslere geçerler. Böylece yalnızlık psikolojisinden yavaş yavaş sıyrılır. Rahip, bir öğretmen arkadaşından Louis'i okuluna almasını, normal

öğrencilerle birlikte onu da okutmasını ister. Böylece küçük Braille okula başlar. Not tutamadığı için öğretmenini pürdikkat dinler. Sınavlarda da oldukça yüksek notlar alır. Burada çeşitli bilgiler kazanmasının yanında bağımsız hareket edebilmeyi, zorluklar karşısında nasıl mücadele etmesi gerektiğini de öğrenir.

GÖRME ENGELLİLER OKULUNDA KULAKTAN KULAĞA EĞİTİM

Aradan iki yıl geçer. Bu zaman dilimi meraklı çocuğun neler yapabileceğini herkese göstermek için yeterlidir. Dolayısıyla artık kasabanın dışına çıkma vakti gelmiştir. Rahip Palluy, babasına, çocuğun Millî Körler Okulu'na (L'institution Nationale des Juendes Aveuglesu) gönderilmesini teklif eder. Burası dünyada görme engelliler için yapılmış ilk ve tek okuldur.

Minik Braille, 30 yıllık Körler Enstitüsü'ne geldiğinde henüz 10 yaşındadır. Yeni okulunu gezdirirler. Burada kendini çok yalnız ve terk edilmiş hisseder. Enstitü iyi isim yapmış bir okul olmasına rağmen koşulları çok kötüdür. Binadaki rutubet yüzünden etrafa kötü kokular ve buhar yayılır sürekli. Louis Braille, okuldaki 60 öğrencinin en küçüğüdür. Enstitüdeki öğretim sistemi Louis'in geldiği okuldakinden çok farklıdır. O dönemde âmâların rahatlıkla kullanabileceği bir yazı şekli de yoktur. Ancak görenlerin kullandığı harfler kabartılmış biçimde yazılarak birkaç kitap basılabilmıştır. Harfler körlerin hissedebilmeleri için yaklaşık sekiz santim uzunluğundadır. Bu yöntemle küçük bir el kitabı bile birkaç hantal cilt eder. Öğrenciler bu sistemi yavaş ve sıkıcı bulur. Okullarında da sadece 14 kitap vardır. Bunların çoğu da nadiren kullanılır. Görme engellilere eğitim sözlü metotla verilir. En zeki üç öğrenciye öğretmen konuları anlatır, onlar da diğer üç öğrenciye kulaktan kulağa oynar gibi ilk öğrenciden son öğrenciye kadar bilgiler eksilerek ulaşır. Hatta yıllarca enstitüde kalmasına rağmen okuma-yazma öğrenememiş öğrenci çoktur. Louis; matematik, cebir-geometri, tarih, coğrafya, Fransızca dilbilgisi-kompozisyon, İngilizce, Latince ve Yunanca dilbilgisi derslerini alır. Duyarak öğrendiği piyano, org, keman, viyolonsel gibi çalgı aletlerini de çalar.

Louis Braille, zeki bir öğrenci olmasına karşın mevcut sistemle okuma-yazma öğrenmenin zorluğunu anlar. İlk yıllık tatil için evine gittiğinde babasına şöyle der: "Körler dünyanın en yalnız insanlarıdır. Sesleri tanıyarak her şeyi anlayabilirim. Bastonumla her yere gidebilirim. Ama kolayca okuyacak kitapları bulunmayan körler her zaman bilgisiz ve cahil kalacaklar."

"GECE YAZISI" BRAILLA'YA İLHAM VERİR

Louis'in kafasında yapacağı çalışmalara dair belli fikirler oturmaya başlar. Körlerin kolaylıkla okuyup yazabileceği yeni bir alfabe icat etmesi gerekiyordu. Bütün boş zamanlarını bu amaç uğruna harcar. Aslında o dönemde birçok kişi yeni bir alfabe arayışındadır. Fakat henüz bir sonuç yoktur. Kurşundan, tahtadan, ince çubuklardan, hatta toplu iğnelerden ve dikiş iğnelerinden bile harfler yapılır. İğneler farklı harfleri temsil edecek şekilde bir iğnelik üzerinde düzenlenir. Görme engelliler, parmaklarını bu sivri uçlar üzerinde gezdirerek harfleri çözmeye çalışır. Ayrıca, belli uzunluktaki bir ipe düğümler atarak şifreli bir alfabe de bulunur. Bu buluşlar ancak körlere alfabenin öğretilmesine yarar. Aslında göremeyenlerin ihtiyaç duydukları şey, parmak uçlarıyla hissedip tanıyabilecekleri kadar küçük ve muntazam şekilli harflerdir. Bu yüzden Louis, görenlerin kullandığı harfler üzerinde çalışmak yerine, bütünüyle

yeni bir şey bulmaya karar verir, birçok deneme yapar. Babasının kullandığı deri parçalarından ince uzun semboller keser, küçük döşeme çivilerini tahtalar üzerine çakar. Fakat yaptığı her deneme ona karmaşık gelir ve yöntemi geliştirmekten vazgeçer. Onun asıl bulmak istediği şey, her birinde çok az ve basit değişiklikler yapmak suretiyle bütün harfleri ve noktalama işaretlerini temsil edecek kullanışlı bir sistemdir.

İCAT TÛM AYRINTILARIYLA 1834'TE TAMAMLANIR

Braille, çalışmaları devam ederken, askerî amaçlar için kullanılan "Gece Yazısı"nı bulan Kaptan Charles Barbier ile tanışır. Kaptan Barbier, ince mukavva karton parçaları üzerine nokta ve çizgileri kabartarak yazar. Genelde askerlerine kısa gece emirlerini bu yolla gönderir. Bu şifre, askerî amaçlar için faydalı olsa da karmaşıklığı sebebiyle âmâlar için uygun değildir ama Louis bu vesileyle aradığı şeyin ipucunu yakalar. Karton parçalarının üzerine nokta ve çizgileri kabartıp yazarak yeni bir sistem üzerine üç yıl çalışır.

Henüz 16 yaşındayken, nokta ve çizgilerden meydana gelen, parmaklarla hissedilebilen bir yazı sistemi bulur. Öğrenciler bu sistemi çok beğense de içi rahat değildir. Bir süre daha bu sistemi basitleştirmek için uğraşır. Parmakların çizgilerden daha çok noktalara karşı duyarlı olduğunu düşünerek yalnızca noktaları kullanmaya karar verir. Böylelikle amacına çok yaklaşır. Nihayet yirmi yaşındayken, yani 1829'da bütün alfabeyi altı nokta çevresinde düzenler. Altı nokta, altmış üç tane farklı şekil meydana getirir. Bu buluş; alfabeyi, noktalama işaretlerini ve çeşitli kısaltmaları kapsamaya da yeterlidir. İcat tüm ayrıntıları ve öğretim metotlarıyla 1834'te tamamlanır.

O yıl Braille başarıyla okulunu bitirir. Fakat yıllar sonra yeniden yapılanan enstitü, Louis'i bırakmak istemez, öğretmenlik teklif edilir. Braille, kendi okulunda eğitim vermeye başlar. Öğrenciler onu çok sever. Yeni alfabeyle Braille ders kitapları yazar. Hatta icadını müzik notalarına da uyarlamayı başarır. Yaşı ilerledikçe Braille görme engellilere daha çok yardım etmek ister. Kazancının önemli bir bölümünü Braille alfabesiyle kitaplar bastırmak için harcar. Altı nokta sistemini yeni ihtiyaçlara göre uyarlamak için de çalışmalarını aralıksız sürdürür. Fakat ne yazık ki Braille alfabesinin evrensel ölçekte benimsenip uygulanabilmesi kolay olmaz.

Yeni alfabe ilk yıllar sadece enstitüde kullanılır. Okul müdürünün değişmesiyle birlikte de Braille yazı tamamen yasaklanır. 1847'de Louis Braille, kendi alfabesini yeniden derslerinde kullanmaya başlar. Buluşunun resmen tanınması için alfabenin Fransız hükümetinin onayından geçmesi gerekir. Louis'in yerine okul müdürlüğü resmî makamlara başvurur. Fakat hükümet bu dilekçeye cevap vermez.

İCAT AVRUPA'DA YÛZ YIL SONRA KABUL GÖRDÜ

Okulun rutubetli ortamından dolayı 30 yaşında tüberküloza yakalanan genç mucidin hastalığı da giderek ilerler. Yine de derslerine giriyor, öğrencilerini ihmal etmiyordur. Zamanla yatağından kalkamaz hâle gelir. 43 yaşına girdikten iki gün sonra, yani 6 Ocak 1852'de "Vazifemi yerine getirdim. Ben artık gidiyorum." diyerek vefat eder.

Yeni alfabe sistemi ancak ölümünden iki ay sonra resmî onayla kendi okulunda kullanılır. Birkaç ülke de aynı yöntemden yararlanır. Fakat o sıralarda göremeyenler için başka okuma yazma sistemleri de bulunmuştur. Her okulda farklı farklı yazı metotları uygulanır. Bu sebeple âmâların eğitiminde bir bütünlük sağlanamaz, onlar için kitaplar basılamaz, kütüphaneler kurulamaz. Bu metot karmaşıklığını ortadan kaldırmak içinse sonradan gözlerini kaybetmiş İngiliz hekim Armitage, bilimsel bir araştırma başlatır. Amacı, görme engelliler için en uygun yazı stilini bulup evrenselleştirmektir. Hummalı çalışmalar iki yılda tamamlanır. Araştırma sonuçlarına göre; Braille alfabesi görme engelliler için en basit ve en donanımlı alfabadir.

Braille alfabesi bugün 46 değişik dilde kullanılabilir. Âmâların dış dünya ile irtibat kurmasını sağlayan bu icat olmasaydı, hiçbir görme engelli okuyamıyor, yazamıyordu şimdi. Dünyada milyonlarca insanın bir nevi hayatını kurtaran bu meraklı mucidi tanıyanlar, tanımayanlara anlatsın. Anlatsın ki insan hayatı kurtarmanın değeri bir kez daha anlaşılabilir.

Louis BRAİLLE (Doğum: 1809 - Ölüm: 1852)

BRAİLLE ALFABESİ NEDİR?

Braille alfabe sisteminde görme engelliler parmaklarıyla dokunarak okuyor. Braille yazı yazmak için de tablet ve daktilo kullanılıyor. Tablet, metal veya plastikten yapılan bir araç. Birbirine bağlı iki parçadan meydana gelen tablette her harf için eşit uzaklıkta delikler bulunuyor. Kâğıt tabletin içine yerleştirildikten sonra bu deliklerden ucu sivri bir kalemle bastırılarak harf, kelime ve cümleler oluşturuluyor. Tablet kullanırken üstten bastırıldığı için noktalar alta geliyor. Bu sebeple, yazı sağdan sola doğru yazılıyor. Yazılan kâğıt çıkarıldıktan sonra normal şekilde soldan sağa okunuyor.

*Daha geniş bilgi sahibi olmak isteyen çocuklar ve yetişkinler için kitap önerisi

Kitabın adı: Louis Braille Görmezlerin Kitap Okumasını Sağlayan Çocuk

Yayınevi: Can Yayınları

Yazarı: Margaret DAVIDSON

ÜNLÜ ENGELLİ KİŞİLER

ÂŞIK VEYSEL (OZAN)

Veysel Şatıroğlu veya bilinen adıyla Âşık Veysel (d. 25 Ekim 1894, Şarkışla, Sivas - ö. 21 Mart 1973), Türk halk ozanı. Avşar boyunun Şatırlı obasına mensuptur.

Sivas ili Şarkışla ilçesinin Sivrialan köyünde çiftçi bir ailenin çocuğu olarak doğan Âşık Veysel, 7 yaşında geçirdiği çiçek hastalığı sonucunda iki gözünü kaybetti. Babasının, Âşık Veysel'e oyalanması için aldığı sazla önce başka ozanların türkülerini çalmaya başladı.1933 yılında tanıştığı Ahmet Kutsi Tecer'in teşvikleriyle kendi sözlerini yazıp söylemeye başladı.

Âşık geleneğinin son büyük temsilcilerinden olan Âşık Veysel, bir dönem yurdu dolaşarak Köy Enstitüleri'nde saz hocalığı yaptı. 1965 yılında özel kanunla maaş bağlandı. 1970'li yıllarda Hümeýra, Fikret Kızılok, Esin Afşar gibi bazı müzisyenler Âşık Veysel'in deyişlerini düzenleyerek yaygınlaşmasını sağladı. Şarkışla'da her yıl adına şenlikler yapılır.

Eserlerinde Türkçesi yalındır. Dili ustalıkla kullanır. Yöntemi gösterişsiz ve nerdeyse kusursuzdur. Yaşama sevinciyle hüznün, iyimserlikle umutsuzluk şiirlerinde iç içeydi. Doğa, toplumsal olaylar, din ve siyasete ince eleştiriler yönelttiği şiirleri de vardır. Şiirleri, Deyişler (1944) , Sazımdan Sesler (1950) , Dostlar Beni Hatırlasın (1970) isimli kitaplarında toplandı. Ölümünden sonra Bütün Şiirleri (1984) adıyla eserleri tekrar yayınlandı.

EŞREF ARMAĞAN (RESSAM)

Eşref Armağan (d. 1953, İstanbul) doğuştan görme engelli Türk ressamdır. Yaşamı boyunca görmediği nesnelere maket modellerine parmak uçlarıyla dokunarak onları başarıyla resmedebilmiştir. 'The Colors of Darkness' isimli ödüllü belgesele konu olmuştur. Ayrıca Real Super Humans isimli belgeselde de aynı şekilde kendisinden ayrıntılı bir biçimde bahsedilmektedir. Hiç görmediği nesnelere dokunduktan sonra resmedebilme yeteneği nedeniyle Harvard Üniversitesi nöroloji bilim dalından profesörler kendisinin beyin fonksiyonlarını incelemiş,bunun sonucunda Eşref Armağan'ın bir nesneye dokunduğunda beynindeki görülen cisimlerin algılanması ile ilgili bölümün harekete geçtiğine şahit olmuşlardır. Hakkında ünlü İngiliz bilim dergisi 'New Scientist'te makale yayınlanan Armağan yaşamını Ankara'da kendisi gibi görme engelli eşiyile beraber sürdürmektedir. 1994 senesinde Joan Eröncel isimli otuz sene evvel Türkiye'de evlenmiş Amerikalı bir hanım ile tanışır. Joan, onun eserlerinin mükemmelliği karşısında hayran olur ve ona yardım etmeye karar verir.

GÜLTEKİN YAZGAN (AVUKAT)

Gültekin Yazgan 13 Temmuz 1927 yılında Aydın'da doğdu. İlköğrenimine devam ettiği 1939 yılında geçirdiği bir rahatsızlık sonucunda görme yetisini kaybetti. Kör olduktan sonra öğretimini sürdürmek için çeşitli mücadeleler veren Yazgan yaptığı araştırmalar ve girişimlerle İlkokulu, girdiği dışarıdan bitirme sınavları sonunda 1946'da tamamladı. 1947 yılı Haziran ayında Ortaokulu, 1948 yılı Haziran ayında da Liseyi ve olgunluk sınavlarını pekiyi dereceyle tamamlayarak aynı yıl Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne kaydını yaptırdı. Başarılı bir öğrenci olan Yazgan Ankara Hukuk Fakültesi'nden pekiyi dereceyle mezun oldu.

1950 yılında Mithat Enç ile Altı Nokta Körleri Eğitim ve Kalkındırma Derneği'ni, şimdiki adıyla Altı Nokta Körler Derneği'ni kurdu. Yazgan aynı yıllarda Ankara Körler Okulu'nda öğretmenlik yaptı ve bu tarihte başlayan öğretmenlik hayatı çeşitli okullarda 28 yıl 5 ay devam etti. Altı Nokta Körleri

Eğitme ve Kalkındırma Derneği Genel Sekreteri iken 1950 yılında TRT Radyosu'nda katılmış olduğu bir programda körler için kabartma kitap matbaasından ve kitaplığından da söz etmiştir.

Yazgan 13 Temmuz tarihinde nişanlandığı Tülay hanımla 16 Ağustos 1958 tarihinde evlendi ve Yazgan çifti evliliklerinden kısa bir süre sonra İzmir'e taşındılar.

İzmir'e yerleştikten sonra hem avukatlık hem de Ticaret Lisesi'nde eşi ile birlikte uzun yıllar öğretmenlik yaptı. Öğretmenliği sırasında Milli Eğitim Bakanlığı'nın açtığı ticaret liseleri ders kitabı yazma yarışmasında Yazgan'ın kitabı birinci seçilmiştir. Ticaret Liselerinde okutulan, Ticari Hukuk adlı bu kitap Milli Eğitim Bakanlığı okul kitapları arasında yer almaktadır.

Yazgan emeklilik sonrasında da yaşamını İzmir'de sürdürmeyi seçmiştir. Emekliliğinde de boş durmayan Gültekin Yazgan Ankara'da yaşarken kuruluş çalışmalarında bulunduğu Altı Nokta Körler Derneği'nden sonra her zaman eksikliğini ve gerekliliğini duyumsadığı ve dile getirdiği bir başka konuda çalışmalara başladı. 2003 yılında dostlarıyla birlikte İzmir'de Görme Özürlüler Kitaplığı Kurma ve Yaşatma Derneğini kurdu. Bir süre sonra derneğin adı TÜRGÖK Türkiye Görme Özürlüler Kitaplığı Derneği oldu ve çatısı altında 2 Ekim 2004 tarihinde Türkiye Görme Özürlüler Kitaplığı açıldı.

Türkiye Görme Özürlüler Kitaplığı, körlerin yararlanabileceği kabartma ve sesli kitaplar ile dergiler üretmektedir. Aynı zamanda eğitim, kültür ve sanat konularında çalışmalar sürdürmektedir.

Yazgan kör olduğu 1939 yılından bu yana eksikliğini ve özlemini her zaman duyduğu kabartma ve sesli kitapların üretimini gerçekleştiren bu derneğin çalışmasını sürdürmek için tüm gönüllü dostlarıyla el ele vermiştir.

Yazgan bu süreç içine kendisinin ve körlerin yaşamını dile getirdiği "KÖR UÇUŞ" adlı bir kitabı kaleme almıştır. "KÖR UÇUŞ" adlı kitabında, kendi yaşamına sığdırdığı büyük başarıları, mücadeleleri ve diğer insanların yaşamına katkılarını büyük bir ustalıkla gözler önüne sermiştir.

STEPHEN W. HAWKİNG (BİLİM İNSANI)

1942 yılında doğan Hawking ALS hastasıdır. Tedavisi mümkün olmayan bu hastalık sayesinde evrenin sırlarını anlatan kitaplara ve bilimsel çalışmalara imza atmıştır.

Bu hastalıkta beyin sağlam kalmasına rağmen bütün vücut çöker. Başarı kültüründe 'Beynin sağlam ise vücudunun neresi engelli olursa olsun, başarıyı yakalarsın.' genel inancı adeta Hawking de anlam bulur ve doktorların birkaç yıl ömür biçmesine rağmen elli yıla yakın zamandan beri yaşam mücadelesine bilimsel çalışmaları ile devam etmiştir. Hawking evlenmeleri ve boşanmaları ile de kamuoyunun gündemine gelmiş buna rağmen Hawking eleştirilere aldıriş etmeden başarılarına devam etmiş birçok bilimsel başarılarına imza atmıştır.

Stephen Hawking kimdir? Prof. Dr. Stephen William Hawking, Albert Einstein'den sonra dünyanın en önemli teorik fizikçisi olarak gösterilen, İngiliz profesör. 1960'ların başında tüm kas hareketlerini durduran Amyotrofik Lateral Skleroz adlı bir hastalığına yakalanan ancak çalışmalarına devam ederek, Görelilik Kuramı ve kuantum fiziğinden yararlanarak kara deliklerin özelliklerini teorik olarak ortaya koydu ve bu teorilerle büyük yankı uyandırdı.

8 Ocak 1942 tarihinde İngiltere'nin Oxford kentinde, biyoloji uzmanı olan Frank Hawking ve Isobel Hawking'in çocukları olarak dünyaya gelen Hawking'in, doğumundan sonra ailesi Londra'ya geri döndü.

Bilime ilgisi o yıllarda başlayan ve daha sonra babasının da mezun olduğu Oxford University College'a matematik dalında öğrenim görmek için giren Hawking'in babası oğlunun tıp okumasını arzuluyordu. Okulda matematik bölümü olmaması üzerine fizik bölümüne giren Hawking'in o dönemde ilgisini, termodinamik, kuantum fiziği ve görelilik konuları çekiyordu.

1962 senesinde Oxford University'den mezun olan ve astronomi dalında incelemeler yapmak için okulda kalan Hawking daha sonra, incelemeden çok teori geliştirmeye ilgi duyduğunu fark etti. Bunun ardından okuldan ayrılarak Cambridge, Trinity Hall'a geçen Hawking, burada teorik astronomi ve kozmoloji çalışmalarına başladı.

Cambridge'e geldiği sıralarda, bir motor nöron hastalığı olan ve tedavisi olmayan Amyotrofik Lateral Skleroz'a yakalandı. Cambridge'deki ilk iki yılında çok zorluk çekmeyen Hawking, hastalığının ilerlemesinin ardından akademik danışmanı Dennis William Sciama'nın da yardımıyla çalışmalarına devam ederek doktora için çalışmaya başladı. Bu dönemde çok yakında ölebileceği fikriyle yaşayan ve kendi için neden doktora yaptığını sorgulayan Hawking, daha sonra yaptığı açıklamalarda, 1965 senesinde bir dil öğrencisi olan Jane Wilde ile yaptığı evliliğin, yaşamında bir dönüm noktası olduğunu ifade etti. 1985 senesinden bu yana sesini de kaybeden Hawking, kendini tekerlekli sandalyesindeki, yazıları sese dönüştürebilen bilgisayarı vasıtasıyla iletişim kurmaya başladı.

Yaptıkları evlilikten 3 çocukları olan Wilde – Hawking çifti, 1991'de, şöhret yüzünden artan baskılar, Hawking'in hastalığının çok ilerlemiş olmasının zorlukları ve Hawking'in ilk tekerlekli sandalyesindeki konuşan bilgisayarın tasarımcısı David Mason'un karısı ve kendisinin bakıcılarından olan Elaine Mason ile yaşadığı ilişki sebebiyle ayrıldı. Daha sonra 1995 senesinde evlenen Mason – Hawking çifti, Ekim 2006'da bu evliliği noktaladı.

Kara deliklerle ilgili teorileri ve kuantum fiziği alanındaki çalışmalarıyla, günümüzde yaşayan, en tanınan bilim adamı olarak kabul edilen Hawking'in kitapları, 40 dile çevrildi.

Dünya çapında on milyondan fazla satılan Zamanın Kısa Tarihi adlı kitapla şöhreti yakalarken, devamı sayılabilecek Zamanın Daha Kısa Tarihi adlı kitabıyla teorilerini geliştirmeye ve pekiştirmeye devam etti. Son kitabı Ceviz Kabuğundaki Evren'de Hawking, kuantum teorisinden Süpersicim Kuramı'na, bütünsel beyin algılanımından süper kütle çekimine, süpersimetriye ve görelikten zaman yolculuğuna kadar evrenin birçok merak uyandıran konularına eğilerek, Albert Einstein'in Genel Görelilik Teorisi ve Richard Feynman'ın çoklu geçmiş düşüncesini birleştirerek evrende olup bitenleri tanımlayarak, tek bir bütün teori üretmeyi hedefledi.

Fiziğe katkılarından dolayı 12 onur derecesi alan, 1974'te Royal Society'nin en genç üyelerinden biri olan ve 1979 yılında, Isaac Newton için kurulan Lucas Kürsüsü'ne getirilen Hawking, 1982'de de Kraliçe Elizabeth II tarafından CBE ile ödüllendirildi. 1989'da Companion of Honour'a layık görülen Hawking, Amerikan Ulusal Bilimler Akademisi üyesidir.

Ocak 2007'de 65. Doğum gününü kutlayan Hawking, bir havacılık şirketin DESTELuzaya seyahat etmek istediğinin haberini verdi.

Ocak 2017'de 75. doğum günü etkinlikleri kapsamında BBC'ye konuşan Hawking, dünyanın Venüs gezegenine benzer bir sera etkisiyle 250 dereceye kadar ısınabileceği ve gökten sülfürik asit yağabileceği uyarısında bulunurken, benzer senaryolar nedeniyle insanlığın soyunu devam ettirmek için başka bir gezegeni kolonileştirmesinin zorunlu olduğunu söyledi.

HELEN ADAMS KELLER

Helen Adams Keller (1880 -1 Haziran 1968)

Kör ve sağır olduğu halde ünlü bir yazar olan müstesna insanlardan biridir. Helen Keller, Amerikalıdır. İki yaşına yaklaştığı sıralarda geçirdiği önemli bir hastalıktan sonra görme ve işitme engelli oldu. Böylece konuşmayı öğrenmeden büyüyen bu genç kız, dış dünya ile bir ilgi kuramadan 6 yaşına geldi.

Helen Keller, 6 yaşına bastığı zaman ailesi onu, öğrenimi hakkında akıl danışmak üzere, Doktor Alexander Graham Bell'e götürdü. Telefonu icat etmiş olan Doktor Bell, aynı zamanda Boston'da, sağır ve dilsiz çocuklara okuma yazma öğretebilecek öğretmenler yetiştiren bir okul açmıştı. Graham Bell, Helen Keller'in babasına, Boston'daki Perkins Okulu'ndan bir özel öğretmen tutmasını tavsiye etti. Bir süre sonra, bu okul mezunlarından Anne Mansfield Sullivan, Helen Keller'e öğretmen oldu. Anne Sullivan'ın kendisi de bir zamanlar kör olduğu halde sonradan tedavi edilerek kısmen görmeye başlamıştı. Anne Sullivan, Helen Keller'e bir ayda okuyup yazmayı öğretti ve ölüncüye kadar öğrencisinin yanından ayrılmadı.

Anne Sullivan öğrencisine okuyup yazmayı, parmakları kullanarak okunan özel bir alfabe sayesinde öğretmişti. Helen Keller'in, alfabeyi öğrendikten sonra, okuyup yazmada ilerlemesi kolay olmuş ve Braille alfabesi sayesinde, özel bir daktilo makinesi kullanarak, yazılar yazmaya başlamıştı. On yaşına geldiği zaman sağır ve dilsiz işaretleriyle derdini anlatabiliyordu. Ancak o bununla yetinmedi, herkes gibi konuşabilmek için sağırlar okuluna devam etti. Onaltı yaşına bastığı zaman artık herkes gibi konuşabiliyordu. Okumaya büyük bir hevesi olan Helen Keller, 1900 yılında Radcliff Koleji' ne yazıldı, 1904'te buradan bir şeref talebesi olarak diploma aldı. Öğrenciliği sırasında yanından ayrılmayan Anne Sullivan, Helen Keller'e derslerini hazırlamakla, okulda öğrendiklerini evde açıklamakla büyük yardımlarda bulunuyordu.

Helen Keller, Radcliff Koleji'ni bitirdikten sonra bütün hayatını ve gelirini görme engelli çocukların öğrenimi ve yetiştirilmesi için harcamaya karar verdi. Konferanslar vermeye, kitap yazmaya ve gazetelere makaleler göndermeye başladı. Eline geçen bütün parayı gözleri görmeyen çocuklara yardım cemiyetlerine yatırıyordu.

1931 'de görme engellilere yardım için kurulan bir cemiyete verilmek üzere bir milyon dolar yardım topladı. Daha sonra iki milyon dolarlık sermayesi olan Helen Keller Fonu'nu kurdu.

II. Dünya Savaşı sırasında Helen Keller, savaşta görme engeli olan askerlere yardım edebilmek için elinden geldiği kadar çalıştı.

Çoğu kendi hayat hikâyesi olan en önemli eserleri şunlardır:

- Hayatımın Hikâyesi
- İyimsizlik
- İçinde Yaşadığım/ Dünya
- Taş Duvarın Şarkısı
- Karanlığın İçinden
- Dinim
- Akşam Vaktinde Huzur
- Helen Keller'in Hatıra Defteri
- İncamız Olmalı

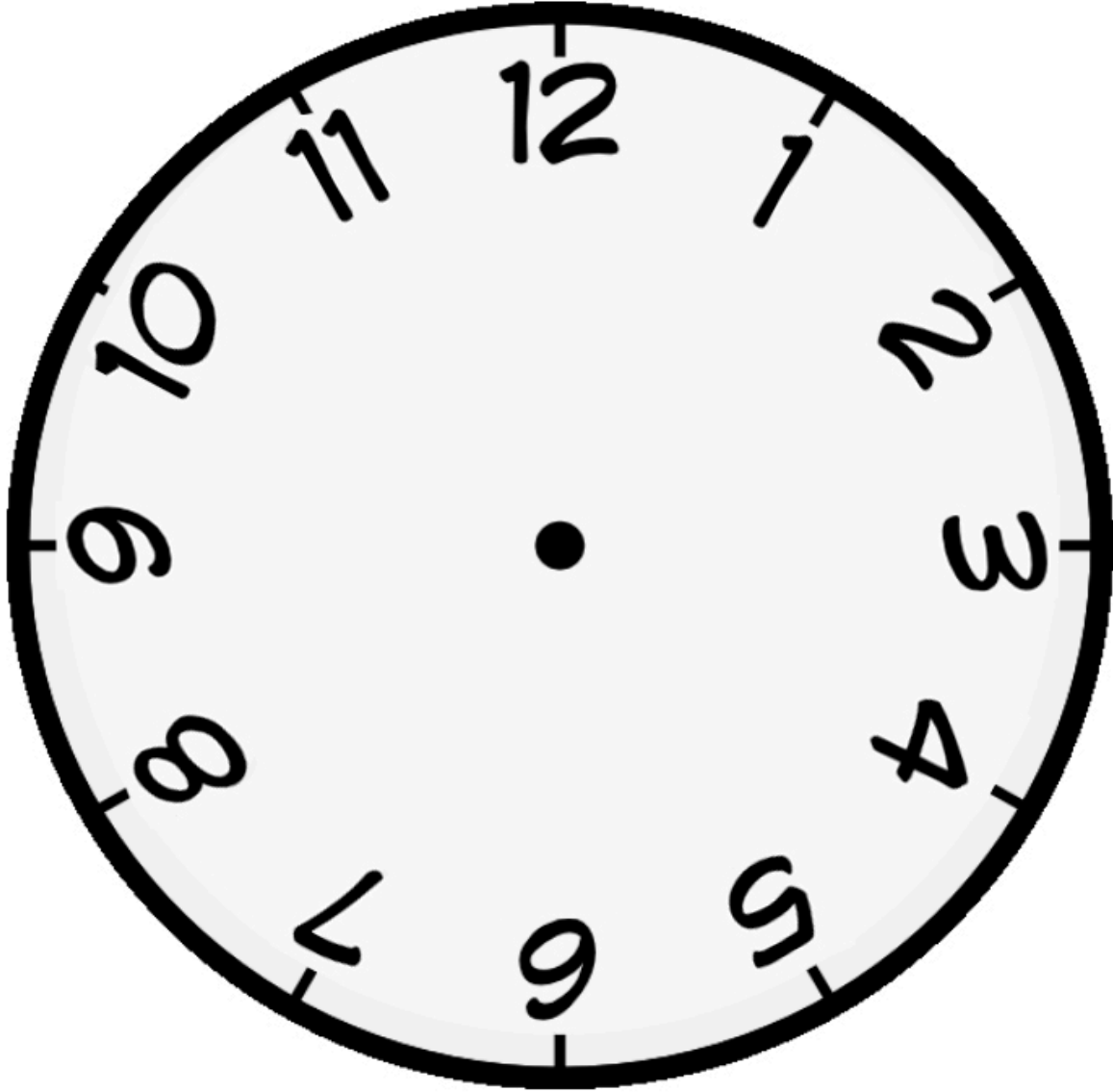
EK.1 SESSİZ İLETİŞİM YÖNERGELERİ

Seçtiğin bir arkadaşından kalemını iste.	Öğretmeninden tuvalete gitmek için izin al.	Arkadaşlarına 'bugün hava çok güzel' de.	Seçtiğin bir arkadaşına en sevdiği hayvanı sor.
Seçtiğin bir arkadaşından silgisini iste.	Öğretmeninden su içmek için izin al.	Arkadaşlarına dün verilen ödevi sor.	Seçtiğin bir arkadaşına en sevdiği çiçeği sor.
Seçtiğin bir arkadaşından kalemtraşını iste.	Öğretmenine 'tahtayı göremiyorum' de.	Arkadaşlarına 'günaydın' de.	Seçtiğin bir arkadaşına en sevdiği çizgifilmi sor.
Seçtiğin bir arkadaşına, 'dün verilen ödevi yaptın mı?' Diye sor.	Öğretmenine yerini değiştirmek istediğini söyle.	Arkadaşlarına 'sizi seviyorum' de.	Seçtiğin bir arkadaşına en sevdiği meyveyi sor.
Seçtiğin bir arkadaşına, 'okul çıkışında sinemaya gidelim mi?' Diye sor.	Öğretmeninden montunu giymek için izin al.	Arkadaşlarına 'yarın hava yağmurlu olacak' de.	Seçtiğin bir arkadaşına en sevdiği dersi sor.
Seçtiğin bir arkadaşına, olmak istediğin mesleği söyle	Öğretmenine yaşını sor.	Arkadaşlarına 'yarın yarın görüşürüz' de.	Seçtiğin bir arkadaşına en sevdiği rengi sor.
Seçtiğin bir arkadaşına ilerde hangi mesleği seçeceğini sor.	Öğretmeninden tahtaya çıkmak için izin al.	Arkadaşlarına 'iyi dersler' de.	Seçtiğin bir arkadaşına en sevdiği arkadaşını sor.

EK.2 ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ ALFABE

A B C
D E F
G H I
J K L
M N O
P Q R
S T U
V W X
Y Z

EK.3 ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ SAAT

EK.4 Öğrenme Güçlüğü Okuma Metinleri

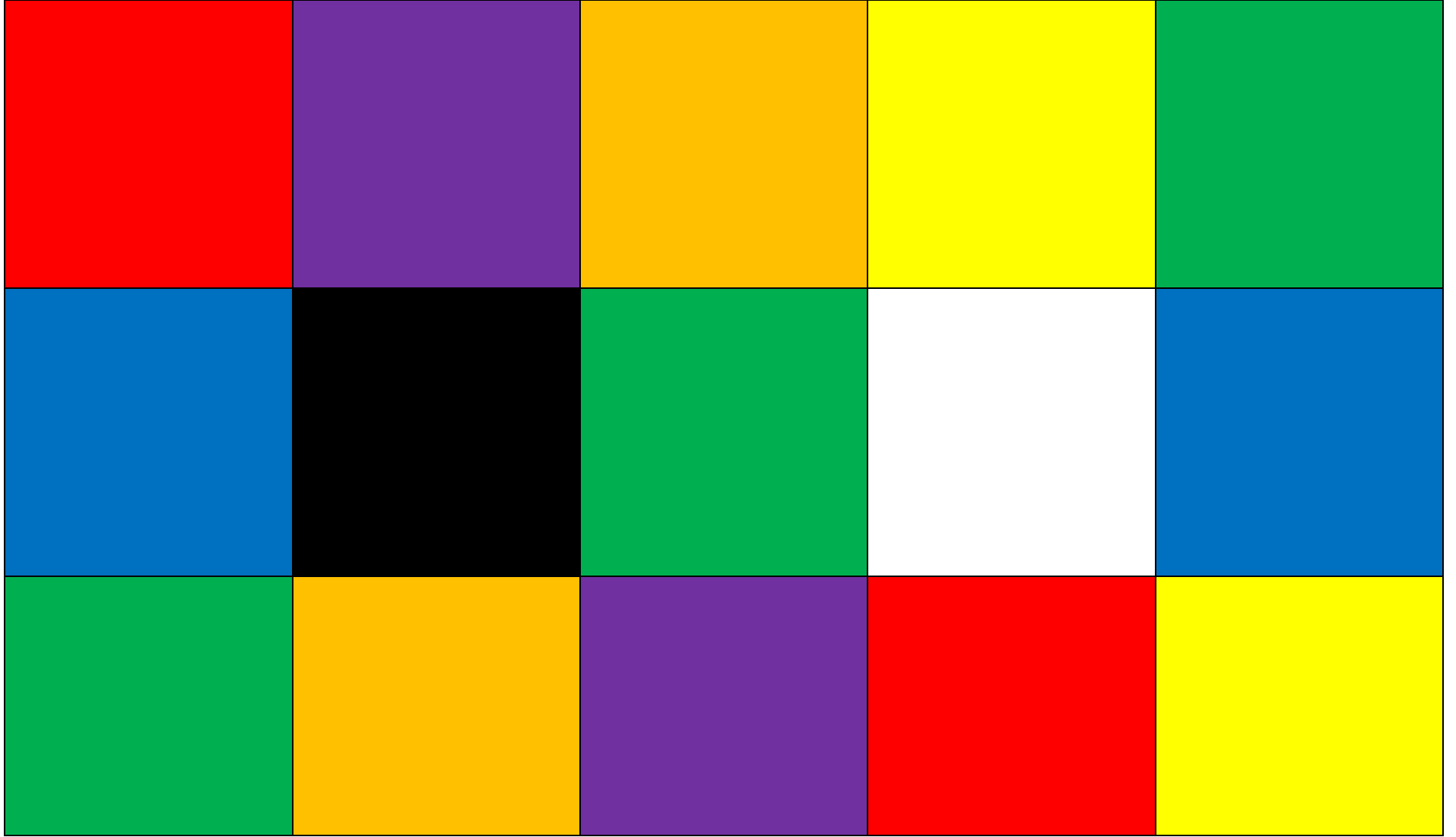
Metin 1

Va rdı ğı me vdee me klem eç ağ ınd abi rbe bek va rdı. Yer ind ed uram ıy or, kö şeb uc ako d ayık ar ışt ırıyo rd u. An nes i, a fac anb ebe ğe bağ ırıy or; a ra dab irk ol und ant utup sa rsıy ord u. Be npe nce reö nünd ekidi vana ot urdu m. Çocukbe ni iy ices üzdük te nson ra ya kl aş tıv eku çağ ımag eldi. Bi r s üre be niin cele div e iki el iy legö zleri m esa ldı rdı. El ler i nitu ttu m. “Amcan ıngö zleri niçi kara caks ın.” D edib aba sı. Son rap en ce re yey üzü nüda yadı. Ka rş ıd ağları, dağ larüz eri nde kıp ırda şanbu lutla rıg öst erdi.

Metin 2

Ço cu kluğ um uzun anı lar daka lano güz elimo yunla rıyok art ık. Sa kla mbaç, k ör ebe, birdi rb ir, i st op, uz uneş ek... gib i bi rçok o yunbil gisa yaroy unları kar ş ı sın daes kiön emini yit irm iştir. Bilgi say arınger çek olm ayan dünya sın daoy nanan oyu nlarço cuk larımı zın ar kad aş l ık ku rma lar ınive in san la rla ol an i liş kil er iniol um suze tki ler. E ski denoy nan an oyu nl arda çocukl ar bi rbir leri yle ka yna ş ıp, ar ka da ş lık il iş ki le rini güç len dir irken, ş i mdi bil gi sayar ınarka d aş lığ ınıt erc ihedi yorlar.

EK.5 DİKKAT EKSİKLİĞİ RENK TABLOSU

Kırmızı Mor Turuncu Sarı Yeşil
Mavi Siyah Yeşil Beyaz Mavi
Yeşil Turuncu Mor Kırmızı Sarı
Kırmızı Mor Turuncu Sarı Yeşil
Mavi Siyah Yeşil Beyaz Mavi
Yeşil Turuncu Mor Kırmızı Sarı

Kırmızı Mor Turuncu Sarı Yeşil

Mavi Siyah Yeşil Beyaz Mavi

Yeşil Turuncu Mor Kırmızı Sarı

Kırmızı Mor Turuncu Sarı Yeşil

Mavi Siyah Yeşil Beyaz Mavi

Yeşil Turuncu Mor Kırmızı Sarı

Kırmızı Mor Turuncu Sarı Yeşil

Mavi Siyah Yeşil Beyaz Mavi

Yeşil Turuncu Mor Kırmızı Sarı

Kırmızı Mor Turuncu Sarı Yeşil

Mavi Siyah Yeşil Beyaz Mavi

Yeşil Turuncu Mor Kırmızı Sarı